

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคร
สอบ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๑. ถ้าเมื่อยังไม่เกิดความเสื่อมเสียจากการล่วงละเมิดขึ้น พระศาสดาพึงบัญญัติสิกขาบทแก่พระสาวกทั้งหลาย ก็จะไม่พ้นจากการกล่าวโทษจากผู้อื่นเป็นต้นได้ รวมทั้งคนทั้งหลายก็จะไม่รู้พระบารมี หรือพระปริชาสามารถของพระองค์ ทั้งสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้วก็จะปั่นป่วน คือ ไม่คงอยู่ตามที่บัญญัติไว้ เปรียบเหมือนนายแพทย์ผู้ไม่ฉลาดนั้นแล เรียกชายบางคนที่ยังไม่เกิดหัวฝีมา บอกว่า มานี้ชายผู้เจริญ หัวฝีขนาดใหญ่เกิดขึ้นที่ร่างกายตรงนี้ของท่านแล้ว จักทำให้ถึงความเสียหายและความทุกข์ที่จะกีดกร่อนความสุขสุญญัติน จงรีบให้รักษาหัวฝินั้นโดยเร็วเถิด อันชายนั้นบอกว่า ดีละอาจารย์ ท่านนั้นแหละช่วยรักษาหัวฝินั้น จึงผ่าร่างกายตรงที่ไม่มีโรคของชายนั้น ดัดเลือดออก ทำตรงนั้นให้ผิวยาวเรียบด้วยการพอกยา พันแผล และชะล้างเป็นต้นเสร็จแล้ว พึงบอกชายนั้นว่า เรารักษาโรคใหญ่ของท่านแล้ว ให้ค่าจ้างเราด้วย ฯ ชายนั้นพึงกล่าวโทษ คัดค้าน และตำหนินายแพทย์นั้น รวมทั้งจะไม่รู้คุณของนายแพทย์นั้นอีก ด้วยคิดเห็นอย่างนี้ว่า แพทย์ผู้โง่เขลาไม่รู้จะอะไร ไม่ทราบว่ แพทย์ผู้รักษาโรคชนิดไหนของเรากัน แพทย์ผู้นี้ให้เกิดทุกข์แก่เราไม่ใช่หรือ หน้าซำยังทำให้เราเสียเลือดอีก ฯ เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า น ตาวสาริปุตฺต สตฺถา สาวกานํ ฯ เป ฯ ปาตุภวนฺติ ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นทรงแสดงกาลที่ยังไม่สมควรแล้ว เพื่อจะทรงแสดงกาลอีก จึงตรัสพระคำตรัสว่า ยโต จ โข สาริปุตฺต เป็นต้น ฯ ในบทเหล่านั้น บทว่า ยโต หมายถึง เมื่อใด ฯ ท่านกล่าวอธิบายว่า ในกาลใด ฯ คำที่เหลือ พึงทราบโดยท่านเองที่กล่าวแล้วนั้นแล ฯ

๒. อีกประการหนึ่ง ในคำว่า ยโต เป็นต้นนี้มีใจความโดยย่อ ดังต่อไปนี้ ฯ โดยปกติแล้ว พระศาสดาย่อมทรงบัญญัติสิกขาบทแก่พระสาวกทั้งหลาย ทรงแสดงพระปาฏิโมกข์ ในเวลาที่ปรากฏความเสื่อมเสียจากการ

ล่องละเมิดขึ้นในสงฆ์ ซึ่งนับว่า ธรรมที่เป็นรากฐานของอัสวกิเลส ถามว่า เพราะวัตถุประสงค์อะไร ตอบว่าเพื่อกำจัดความเสื่อมเสียจากการล่องละเมิด เหล่านั้นแหละ ซึ่งนับว่า ธรรมที่เป็นรากฐานแห่งอัสวกิเลส ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อทรงบัญญัติ ด้วยวิธีการอย่างนั้น ย่อมไม่ควรที่จะถูกกล่าวโทษเป็นต้น กับทั้งจะทรงปรากฏอานุภาพในวิสัยแห่งพระสัพพัญญุตญาณของพระองค์ จะทรงได้รับสักการะ และสักขาบทนั้นของพระองค์ก็จะไม่ปิ่นป่วน ดำรงอยู่ตามที่บัญญัติไว้ เปรียบเหมือนนายแพทย์ผู้ฉลาด รักษาหัวฝีที่เกิดขึ้นแล้ว ด้วยการผ่าตัดพอกยา พันแผล และชะล้างเป็นต้น ปลุกเพาะเนื้อทำให้กลับมีผิวเรียบดี ย่อมไม่ควรที่จะถูกกล่าวโทษเป็นต้นกับทั้งจะปรากฏอานุภาพในสำนักอาจารย์ของตน ย่อมได้รับสักการะ ฯ พระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นตรัสถึงความไม่เกิดขึ้นแห่งธรรมที่เป็นรากฐานแห่งอัสวกิเลส กาลที่ยังไม่สมควรที่จะบัญญัติสักขาบท และการเกิดขึ้นแห่งธรรมที่เป็นรากฐานแห่งอัสวกิเลส กาลเพื่อที่จะบัญญัติสักขาบทอย่างนี้แล้ว บัดนี้ เพื่อแสดงกาลไม่เกิดขึ้นแห่งธรรมเหล่านั้น จึงตรัสพระคำรัสว่า น ตาว สาริปุตฺต อิเธกฺขเจ เป็นต้น ฯ ในคำว่า ตาว เป็นต้นนั้น บทที่มีเนื้อความง่าย ฟังทราบตามชอบขำพระบาลีนั้นแหละ ฯ ส่วนการอธิบายความบทที่ไม่ง่าย มีดังต่อไปนี้ ฯ ภิภุทั้งหลาย ชื่อว่า รัตตัญญู เพราะรู้หลายราตรี ฯ คือ รู้ราตรีจำนวนมาก นับแต่วันที่ตนบวชมา มีคำอธิบายว่า บวชมานาน ฯ ความใหญ่ด้วยเหล่าภิภุผู้รู้หลายราตรี ชื่อว่า รัตตัญญูหัตตะ อธิบายว่า ความเป็นหมู่ใหญ่ ด้วยเหล่าภิภุผู้บวชมานาน ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคร

๑. เสขยถาปี นาม อกุสโล เวชโช กณฺหิ อนุปฺปนฺนคณฺท์ ปุริสํ
 ปกุโกสิตฺวา เอหมโก ปุริส อิมสฺมี เต สรริปฺปเทเส มหาคณฺโท
 อุปฺปชิตฺวา อนนฺยพฺยสนํ ปาเปสฺสติ ปฏิกจฺเจว นํ ติกิจฺฉาเปหิติ วุตฺวา
 สาธจริยํ ตฺวํเยว นํ ติกิจฺฉสฺส
 ฆาเลตฺวา โลหิตํ นีหริตฺวา อาเลปนพนฺนรณโรชนาทีหิ ตํ ปเทสํ สณฺณวี
 กตฺวา ตํ ปุริสํ วเทยฺย มหาโรโค เต มยา ติกิจฺฉิตฺวา เทหิ เม เทยฺยธมฺมนฺนํ ๑
 โส ตํ กิเมยํ พาลเวชโช วตฺติ กตโร กิร เม อิมินา โรโค ติกิจฺฉิตฺวา
 นนฺ เม อยํ ทฺวํชณฺจ ชเนสิ โลหิตกฺขณฺจ มํ ปาเปสฺสิติ เอวํ อุปวเทยฺย
 เจว อุปารมฺเษยฺย จ กรเหยฺย จ น จาสฺส คุณฺมฺ ชาเนยฺย เอวเมว
 ยถิ อนุปฺปนฺเน วิติกฺกมโทเส สตฺถา สวากานํ สิกฺขาปทํ ปณฺณาเปยฺย
 ปฐฺวาทาทีหิ จ น ปริมุจฺเจยฺย น จาสฺส ถามํ วา พลํ วา สตฺถา
 ชาเนยฺยํ ปณฺณตฺตมฺปิ สิกฺขาปทํ กุปฺเปยฺย น ยถาชาเน ติกฺกเยยฺย ๑ ตสฺมา
 วุตฺตํ น ตาว สาริปฺพุตฺต สตฺถา สวากานํ ๑เป ๑ ปาตุภวณฺติติ ๑ เอวํ อกาลํ
 ทสฺเสตฺวา ปุณฺ กาลํ ทสฺเสตฺมํ ยโต จ โย สาริปฺพุตฺตาติอาทิมาย ๑ ตถ
 ยโตติ ยทา ๑ ยสฺมี กาเลติ วุตฺตํ โหติ ๑ เสสํ วุตฺตานุสาเรเนว เวทิตพฺพํ ๑

๒. อยํ วา เอตฺถ สงฺเขปตฺถุโล ๑ ยสฺมี นาม กาลเ อาสวญฺจานิยา
 ธมฺมาติ สงฺขํ กตา วิติกฺกมโทสา สงฺฆเ ปาตุภวณฺติ ตทา สตฺถา
 สวากานํ สิกฺขาปทํ ปณฺณาเปติ อุทฺทิสฺสติ ปาฏิมอกฺขํ กสฺมา เตสํเยว
 อาสวญฺจานิยา ธมฺมาติ สงฺขํ กตานํ วิติกฺกมโทสานํ ปฏิมาย ๑ เอวํ
 ปณฺณาเปนโต ยถา นาม อกุสโล เวชโช อุปฺปนฺนํ คณฺท์ ฆาเลนาเลปน-
 พนฺนรณโรชนาทีหิ ติกิจฺฉนฺโต โรเปตฺวา สณฺณวี กตฺวา น เตว
 อุปวาทาทิโร โหติ สเก จ อาจริยเก วิทิตานุภาโว หุตฺวา สกฺกการํ
 ปาปฺณาติ เอวํ น จ อุปวาทาทิโร โหติ สเก จ สพฺพพณฺณวิสเย วิทิตานุภาโว

หุควา สกการุ ปาปณาติ ตณฺจสฺส สิกขาปทํ อกุปปํ โหติ ขณฺหาเน
 ติฏฺฐตฺติ ๑ เอวํ อาสวญฺญานิยานํ ฐมฺมานํ อนุปฺปตฺติ สิกขาปทปฺปณฺณตฺติยา
 อกาลํ อนุปฺปตฺติณฺจ กาลนฺติ วตฺวา อิทานิ เตสํ ฐมฺมานํ อนุปฺปตฺติกาณฺณ
 ทสฺเสตฺถ น ตาว สารีปฺตํ อีเรกฺขเจตฺถาติมาห ๑ ตตฺถ อุตฺตนาณฺณ
 ปทานิ ปาลิวเสเนว เวทิตพฺพานิ ๑ อยํ ปน อนุตฺตนาปทวณฺณนา ๑
 รตฺติโย ชานนฺตฺติ รตฺตณฺณ ๑ อตฺตโน ปพฺพชิตทิวสโต ปฏฺจาย ปหฺตา
 รตฺติโย ชานนฺติ จิรปพฺพชิตาติ วุตฺตํ โหติ ๑ รตฺตณฺณํ มหตฺตํ
 รตฺตณฺณมฺหตฺตํ ๑ จิรปพฺพชิตํ มหฺนตฺถาวนฺติ อตฺถโก ๑